

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 27. maj 2024
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Lukas Alexander
Schomacker
Sagsnr.: 2024-04977
Dok.: 3239539

Besvarelse af spørgsmål nr. 840 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 840 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 9. april 2024.

Peter Hummelgaard

/

Maria Carlsson

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 840 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren sende udvalget et skriftligt bidrag med beskrivelse af markedet for illegale opioider og politiets indsats mod den illegale handel med opioider, jf. den tidligere fremsendte beskrivelse af det ønskede indhold af oplægget, som erstatning for det mundtlige oplæg fra NSK, som udvalget havde anmodet om til udvalgets høring om opioider den 3. april 2024?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende:

”1. Det bemærkes indledningsvis, at det ikke er muligt ud fra politiets systemer elektronisk at opgøre antallet af sager vedrørende ulovligt salg eller ulovlig besiddelse af receptpligtige medicinpræparater, idet sagerne ikke registreres under en særskilt gerningskode i politiets sagsstyringssystem (POLSAS). Sagerne registreres derimod under gerningskoder vedrørende overtrædelser af narkotikalovgivningen eller anden særlovgivning, f.eks. apotekerloven eller lægemiddelloven, uden mulighed for udskillelse på baggrund af, hvilket stof lovovertrædelsen angår. En opgørelse vil således kræve en omfattende manuel gennemgang af et stort antal potentielt relevante sager.

Til brug for politiets monitorering af narkotikasituationen indberetter politikredsene beslaglæggelse af narkotika omfattet af lov om euforiserende stoffer i politiets beslaglæggelsesdatabase med oplysninger om stoftype, enhed og mængde. Indberetningsordningen omfatter på nuværende tidspunkt narkotika og doping, mens medicinpræparater som opioider ikke er omfattet. Politiet har således ikke på nationalt plan et fuldstændigt overblik over omfanget af beslaglagte opioider. I lyset af den seneste tids omtale af tilgængeligheden af opioider er Rigspolitiet i gang med at se på, hvordan politiets ordning vedrørende indberetninger til beslaglæggelsesdatabase kan udvides.

2. Rigspolitiet har desuden til brug for besvarelsen indhentet et bidrag fra National Enhed for Særlig Kriminalitet (NSK), der har oplyst, at NSK monitorer narkotikasituationen i Danmark på nationalt plan, herunder ulovligt salg af receptpligtige medicinpræparater omfattet af lov om euforiserende stoffer. NSK opgør på baggrund af oplysninger fra de retsmedicinske institutter og egne data antallet af narkotikarelaterede dødsfald,

som offentliggøres af Sundhedsstyrelsen årligt. Endvidere samarbejder NSK med Sundhedsstyrelsen om registrering af narkotikarelaterede dødsfald samt identificering og registrering af nye psykoaktive stoffer, hvor sidstnævnte også sker i samarbejde med Toldstyrelsen.

Der findes overordnet to forskellige kategorier af opioider på det illegale narkotikamarked i Danmark. De illegalt fremstillede ikke-medicinske opioider og de legalt fremstillede medicinske opioider.

De illegalt fremstillede ikke-medicinske opioider omfatter primært fentanyl og fentanyl-analoger (stoffer der ligner fentanyl og som bruges som alternativ hertil). Disse ikke-medicinske opioider findes oftest i form af pulver og væske, men kan også findes som tabletter. Det er NSK's vurdering, at disse ikke-medicinske opioider i udpræget grad bliver fremstillet på illegale laboratorier i Asien, bl.a. i Kina og Indien, samt at en mindre illegal produktion finder sted i Nederlandene.

Illegalt fremstillede ikke-medicinske opioider tilhører gruppen af såkaldte nye psykoaktive stoffer (NPS). Disse stoffer er ofte særligt potente og indeholder koncentrationer, der langt overstiger koncentrationen i morfin.

NPS er omdrejningspunktet i det europæiske samarbejde "Early Warning System" (EWS), hvor nye stoffer indberettes til Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EMCDDA) med henblik på analyser og kortlægning af omfang, udbredelse og farlighed. I relation til EWS-samarbejdet indgår NSK i et nationalt samarbejde med Sundhedsstyrelsen, Toldstyrelsen og de retskemiske institutter om en skærpet monitoring af NPS. Politikredsene kan ikke selv typebestemme NPS'er og er derfor forpligtede til at sende alle NPS'er til analyse ved de retskemiske institutter. NSK modtager månedligt en afrapportering fra de retskemiske institutter om beslag og analyser af NPS, hvorfor NSK – med forbehold for manglende eller mangelfulde indberetninger – har et overblik over alle beslaglagte typer af NPS i Danmark, herunder fentanyl-analoger.

Legalt fremstillede medicinske opioider omfatter både de syntetiske opioider som tramadol, oxycodon og fentanyl samt opiater som morfin, buprenorphin og metadon. I daglig tale omtales de alle fælles som opioider. De bruges medicinsk til smertebehandling, mens buprenorphin og metadon også bruges i behandlingen af heroinafhængighed. Sideløbende med medicinske opioider distribueres der også større mængder medicinske benzodiazepiner på det illegale marked. Som

tidligere nævnt har politiet ikke tal på omfanget af beslaglagte medicinske opioider.

Legalt fremstillede medicinske opioider er receptpligtige og omfattet af lov om euforiserende stoffer. Tramadol blev først tilført bekendtgørelsen om euforiserende stoffer i april 2022. NSK bemærker, at det er NSK's vurdering, at kun en ganske lille del af de receptordinerede opioider i Danmark tilgår det illegale marked.

3. NSK ser primært to forskellige typer af legalt fremstillet medicin på det illegale marked i Danmark. Det er henholdsvis opioider, der medicinsk bruges i behandlingen af smerter, og benzodiazepiner, der medicinsk bruges i behandlingen af bl.a. angst. Begge medicintyper er receptpligtige. De illegalt fremstillede ikke-medicinske opioider udbydes kun i begrænset omfang på det illegale marked i Danmark. Disse ikke-medicinske opioider, der tilhører gruppen af NPS, handles ofte i mindre mængder via udenlandske hjemmesider og fremsendes med post- og kurerforsendelse direkte til slutbrugeren. NPS udgjorde i 2023 samlet set 424 beslaglæggelser, hvilket er 1,5 % af alle registrerede narkotikabeslaglæggelser i Danmark. Heraf udgjorde de ikke-medicinske opioider fem beslaglæggelser eller 0,02 % af alle registrerede beslaglæggelser i Danmark.

Langt den overvejende del af medicinpræparaterne på det illegale marked skønnes at være indsmuglet til Danmark fra udlandet med henblik på videresalg. Indsmuglingen sker primært fra andre europæiske lande, bl.a. Spanien, hvor regulering og kontrol angiveligt er mindre restriktiv end i Danmark. En mindre del videresælges af patienter, der personligt har fået præparaterne ordineret af en læge i Danmark.

I forbindelse med toldkontrol ved de danske grænser beslaglægges der af og til store mængder af benzodiazepiner og opioider, der er tiltænkt det illegale marked i Danmark. En del beslaglæggelser skønnes dog også at være såkaldte "transitbeslag" tiltænkt det illegale marked i Sverige. Ud over beslaglæggelser ved de danske grænser beslaglægges der også store mængder af benzodiazepiner og opioider i post- og fragtforsendelser fra udlandet. Der er i langt de fleste tilfælde tale om originale medicinpræparater, der i udlandet markedsføres under andre navne, men med samme indholdsstof som i danske medicinpræparater. I mindre omfang kan der også være tale om illegalt fremstillede kopipræparater indsmuglet fra f.eks. Indien og Vietnam.

Det er NSK's vurdering, at smugling og illegal distribution af medicin tidligere blev organiseret af enkeltpersoner eller mindre

lokale netværk, der omsatte medicinen i lokale misbrugsmiljøer, eller udbød det via sociale medier. Dette vurderes stadig at være gældende, men efterforskninger og efterretninger har gennem det seneste år vist, at kriminelle relateret til toneangivende kriminelle grupper i stigende grad også forestår indsmugling og distribution af medicinske opioider og benzodiazepiner fra udlandet på lige fod med andre typer af narkotika. Distribution og salg sker ofte sideløbende eller sammen med andre typer af narkotika.

NSK's monitoring af området viser, at det i høj grad er det milde opioid Tramadol, der indsmugles og dominerer det illegale marked. I mindre omfang omfatter indsmuglingerne også det stærkere opioid oxycodon og forskellige benzodiazepintyper, der ligeledes skønnes at være efterspurgt i misbrugsmiljøet.

4. NSK har afslutningsvis oplyst, at de enkelte politikredse løbende monitorer narkotikasituationen i egen kreds. Som led i indsatsen mod bekæmpelse af handel med narkotika og receptpligtige medicinpræparater foretager kredsene opsøgende arbejde på baggrund af anmeldelser fra borgerne og kildeoplysninger omkring det illegale narkotikamarked. Ligeledes deltager kredsene i forebyggende arbejde med en lang række aktører, herunder kriminalforsorgen, sundhedsmyndighederne, psykiatrien, væresteder, misbrugscentre, Røde Kors, socialviceværter samt i regi af SSP, SSP+ og PSP. På det forebyggende område er der endvidere generelt et tæt samarbejde med kommunerne – herunder med afsæt i samarbejdsplaner med kredsradene – hvor der i fællesskab målrettet arbejdes med at forebygge bl.a. misbrug blandt børn og unge.

De fleste kredse har specialpatruljer og efterforskningsafsnit, der specifikt beskæftiger sig med narkotikakriminalitet. Kredsene har derfor kendskab til det lokale narkotikamarked og misbrugsmiljø, hvor de ofte har mange samtaler med misbrugerne, hvilket giver politiet et indblik i miljøet, herunder i forhold til, hvem der sælger narkotika. I det omfang politiet får kendskab til omfattende handel med narkotika eller receptpligtige medicinpræparater, vil en efterforskning blive igangsat med henblik på at identificere bagmænd og indsmuglingsveje.”